

LAKIALOITE 2/2013 vp

Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

Vuoden 2011 alusta tuli voimaan uusi laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta (1127/2010) ("Valmisteverolaki"). Valmisteverolaissa nostettiin veron määrää ja samalla veron piiriin tuotiin uusia tuotteita. Tuotteiden verotus perustuu tulliverotuksessa käytettyihin tullitariffin nimikkeisiin. Tuotteet tulevat verotuksen piiriin, kun ne joko valmistetaan tai vastaanotetaan Suomessa.

Hallituksen esityksessä (HE 148/2010 vp) on todettu, että tavoitteena on veron kohdistuminen tasapuolisesti kaikkiin makeisiin, jäätelöön ja alkoholittomiin juomiin. Tavoitteena on ollut luoda yksinkertainen ja yksiselitteinen veronkantojärjestelmä, sillä aiemmin valmisteverotuksessa ongelmia on aiheuttanut erityisesti rajanveto veronalaisten ja veron ulkopuolella olevien tuotteiden välillä. Tämän vuoksi hallituksen esityksessä on todettu, että veron kohteena olevat tuoteryhmät on määriteltävä riittävän tarkasti, mihin on pyritty sitomalla verotus selkeästi olemassa oleviin tullitariffin nimikkeisiin.

Hallituksen esityksessä on tuotu esiin myös, että makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverolla saattaa olla positiivisia vaikutuksia kansanterveyteen näiden tuotteiden vähenevän kulutuksen kautta. Juomien verottamista on perusteltu mm. sillä, miten sokeroitujen virvoitusjuomien käytön on useiden tutkimusten mukaan todettu lisäävän lihomisen riskiä seurantavuosina sekä miten juomat ovat kasvattaneet osuutensa yksinä suomalaisten suurimmista sokerinlähteistä.

Kolesterolia alentavat tehojuomat

Vähittäiskaupassa on saatavilla erilaisia kolesterolia alentavia tehojuomia, jotka sisältävät joko kasvistanoleja tai kasvisteroleja, jotka alentavat tutkitusti kolesterolia. Kasvistanolit ja kasvisterolit kuuluvat ryhmään nimeltä fytoosterolit. Tehojuomat ovat koostumukseltaan mm. maitopohjaisia jogurttijuomia tai soijapohjaisia, maidottomia ja kasviperäisiä juomia. Tehojuomat ovat kooltaan tuotemerkestä riippuen n. 65—100 millilitraa, ja yhdestä tehojuomasta saa päivän kasvistanoli-/kasvisteroliannoksen (2 g), joka riittää alentamaan tehokkaasti kolesterolia.

Tehojuomat ja virvoitusjuomista kannettava valmistevero

Eteläinen tullipiiri on tutkinut eri tuotteita alkuvuonna 2011 määrittääkseen, kuuluvatko tuotteet virvoitusjuomista kannettavan valmisteveron piiriin. Eteläinen tullipiiri on ilmoittanut, että maitoon pohjautuvistakin tehojuomista kannetaan virvoitusjuomaveroa uuden lain perusteella. Täten tullipiiri on päättänyt, että sekä soija- että maitopohjaiset tehojuomat kuuluvat myös valmisteveron piiriin. Myöhemmin tulli on testannut tehojuomat päättääkseen niille tullitariffit.

Eteläinen tullipiiri on ilmoittanut huhtikuussa 2011, että tutkimustulosten mukaan kasvistanolia sisältävät tehojuomat kuuluvat suoraan juotavina, sokeria sisältävinä juomina, jotka eivät sisällä maitorasvaa, nimikkeeseen

2202 90 10 19. Perusteluina on myös mainittu, että tuotteet sisältävät kasvisteroleja, jotka eivät ole sallittuja 04-ryhmän tuotteissa.

Tämä päätös on tarkoittanut sitä, että tehojuomien on katsottu kuuluvan valmisteverolain piiriin, jossa verotaulukon 2 tuoteryhmä on 5. Tuotteista on kannettu siten 7,5 senttiä/litra virvoitusjuomaveroa vuoden 2011 alusta lähtien.

Kasvistanoliesterille ja kasvisteroliesterille Euroopan komission terveystieteiden hyväksyntä

EU:n jäsenvaltioille on laadittu yhteinen ravitsemus- ja terveystieteiden koskeva asetus (EY No. 1924/2006). Sen tarkoituksena on suojella kuluttajia harhaanjohtavilta väitteiltä ja auttaa tekemään perusteltuja valintoja. Uusien säännösten avulla on tarkoitettu varmistaa, että kaikki elintarvikkeiden ja -mainonnan terveystieteiden perustuvat vahvaan tieteelliseen näyttöön.

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) arvioi kaikki terveystieteiden, ja terveystieteiden on saatava Euroopan komission hyväksyntä ennen kuin niitä voidaan käyttää.

Kolesterolia alentava ainesosat, kasvistanoliesteri ja kasvisteroliesteri, saivat vuonna 2009 ensimmäisten joukossa Euroopan komission hyväksynnän käyttää ravitsemus- ja terveystieteiden asetuksen (EY No.1924/2006) artiklan 14 mukaista sairauden riskin vähentämiseen liittyvää terveystietettä. Kyseiset hyväksynnit olivat ensimmäisiä Euroopan unionissa elintarvikkeille myönnettyjä sairauden riskin vähentämistä koskevia terveystieteitä. Kasvistanoliesteriä tai kasvisteroliesteriä sisältävissä tuotteissa voidaan käyttää seuraavaa Euroopan komission hyväksymää terveystietettä: "Kasvistanoliesterin/kasvisteroliesterin on todettu alentavan veren kolesterolitasa. Korkea kolesteroli on sydäntaudin riskitekijä." Komission asetus 983/2009, jolla terveystieteiden hyväksyntä, on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä L277/3.

Erityisruokavaliovalmisteet

Valmisteverolakia ei sovelleta tiettyihin, nimikkeisiin 2106 tai 2202, kuuluviin erityisruokava-

liovalmisteisiin (esim. kliiniset ravintovalmisteet ja laihdutusvalmisteet). Kyseiseen nimikkeeseen kuuluu hallituksen esityksen mukaisesti ns. "erityisruokavaliovalmisteita, jotka koostumukseltaan tai valmistusmenetelmältään selvästi eroavat vastaavasta tavanomaisesta elintarvikkeesta siten, että ne soveltuvat henkilöille, joilla on imeytymis- tai aineenvaihduntahäiriöitä, tai jotka erityisen fysiologisen tilansa vuoksi hyötyvät elintarvikkeiden sisältämien tiettyjen aineiden valvotusta saannista". Kolesterolia alentavien elintarvikkeiden sisältämä kasvistanoliesterin/kasvisteroliesterin määrä on tarkasti säännelty eri säädöksissä, ja kyseiset elintarvikkeet soveltuvat nimenomaan henkilöille, jotka haluavat alentaa tehokkaasti kolesteroliaan. Tehojuomista on tehty ennen markkinoille tuloa erityisruokavaliovalmisteilmoitus Eviralle. Tasapuolinen verokohtelu ei toteudu, kun tehojuomia, jotka ovat myös erityisruokavaliovalmisteita, verotetaan valmisteverolla.

Kansanterveydelliset näkökulmat

Vaikka valmisteverolain ensisijainen tarkoitus on lisätä verotuloja, on hallituksen esityksessä linjattu myös, että veronkorotuksilla on mahdollisesti positiivisia vaikutuksia kansanterveyteen. Kuten hyvin tiedetään, on paljon olemassa näyttöä kolesterolin vaikutuksesta sydän- ja verisuonitauteihin. Suomalaisten kolesterolitaset hyvästä kehityksestä huolimatta ovat edelleen kansainvälisesti katsottuna korkeat. Käypä Hoito -suosituksessa vuodelta 2009 koskien "Kolesterolin ja veren muiden rasvojen häiriöitä" on todettu suomalaisten kolesteroliarvosta seuraavasti:

"24—64-vuotiailla seerumin kokonaiskolesterolipitoisuudet ovat 1970-alusta lähtien pienentyneet liki viidenneksellä. Tämän arvioidaan selittävän noin kolmanneksen työikäisen väestön vähentyneistä sepelvaltimotautikuolemista. Silti suomalaisten kolesteroli- ja rasva-arvojen poikkeaminen tavoitetasoista on edelleen yleistä. FINRISKI 2007 -tutkimuksen mukaan kokonaiskolesteroliarvo oli vähintään 5 mmol/l noin 60 %:lla suomalaisista miehistä ja naisista."

Noin 60 kliinisessä tutkimuksessa on todistettu, että kasvistanoliesteri alentaa tehokkaasti kokonaiskolesterolia ja LDL-kolesterolia.

Kasvistanoliesteriä sisältäviä tehojuomia on päätetty kuitenkin nyt verottaa virvoitusjuoma-

verolla, koska tehojuomat eivät sisällä maitorasvaa ja lisäksi tehojuomat sisältävät kasvistanoliesteriä, jolloin niiden on päätetty kuuluvan tullitariffiluokkaan 2202, johon valmisteverolain mukaan kuuluvat seuraavat tuotteet:

2202	Vesi, myös kivennäisvesi ja hiilihapotettu vesi, lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävä tai maustettu, ja muut alkoholittomat juomat, ei kuitenkaan nimikkeen 2009 hedelmä- tai kasvismehut (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)	5	7,5 snt/l
------	---	---	-----------

Valmisteverolain tarkoituksena on siis ensisijaisesti ollut lisätä valtion verotuloja. Terveysvai-
kutteisten tuotteiden verottaminen vaikuttanee kuluttajien ostopäätöksiin, koska terveysvaikutteiset tuotteet ovat jo muutoinkin hiukan kalliimpia kuin vastaavat elintarvikkeet ilman terveysvaikutteita. Kansanterveydellisestä näkökulmasta katsottuna mitkään asiat eivät kuitenkaan puolla terveystuotteiden saaneiden tuotteiden verottamista valmisteverolla.

Lain makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta (1127/2010) 1 §:ssä on mainittu

ne tuoteryhmät, joihin lakia ei sovelleta. Yksinkertainen tapa, miten EU:n terveystuotteiden saaneet elintarvikkeet kyettäisiin vapauttamaan verosta, olisi lisätä 1 §:n soveltamisalaan erillinen kohta, jossa todetaan, että elintarvikkeet, joissa on ravitsemus- ja terveystuotteiden mukainen terveystuote, eivät kuulu valmisteverolain soveltamisalan piiriin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain (1127/2010) 1 §:n 3 momenttiin uusi 5 kohta seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

1924/2006) mukaisen hyväksynnän kyseisissä elintarvikkeissa käytetyille artikla 13 tai artikla 14 mukaisille terveystuotteille.

Tätä lakia ei sovelleta seuraaviin tuotteisiin:

5) elintarvikkeet, jotka ovat saaneet ravitsemus- ja terveystuotteiden mukaisen (EY N:o

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

LA 2/2013 vp — Ilkka Kanerva /kok ym.

Helsingissä 7 päivänä helmikuuta 2013

Ilkka Kanerva /kok
Anne-Mari Virolainen /kok
Petteri Orpo /kok
Pertti Hemmilä /kok
Lauri Heikkilä /ps
Ritva Elomaa /ps
Esko Kiviranta /kesk

Annika Saarikko /kesk
Maria Lohela /ps
Katja Taimela /sd
Ilkka Kantola /sd
Stefan Wallin /r
Jyrki Yrttiaho /vr